

Motion till riksdagen 2025/26:4131

av Emma Nohrén m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2025/26:238 Ny myndighet för miljöprövning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag till uppdrag och bemyndigande för en ny miljöprövningsmyndighet samt till hur de negativa konsekvenserna ska hanteras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkra att regional och lokal förankring, kompetensförsörjning och närvaro inte försämras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkra att en ny miljöprövningsmyndighet får tillräcklig finansiering och att processen med uppstart och övergång till det nya systemet inte leder till försämrade eller fördröjda miljöprövningsprocesser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Miljöpartiet delar regeringens ambition att förbättra miljöprövningsprocesserna. En avgörande faktor för snabba och ändamålsenliga tillståndprocesser är dock att tillståndsmyndigheterna samt övriga expertmyndigheter som assisterar tillståndsmyndigheterna behöver få kraftigt ökade resurser, oavsett en ny myndighet eller ej. Det är oerhört problematiskt att regeringen inte har tillfört tillräckliga medel till prövningsprocesserna under mandatperioden. Det borde vara en lågt hängande frukt, och det råder bred enighet hos myndigheter och andra aktörer om att detta är angeläget. Bland annat lyfts detta av remissinstanserna till utredningen som ligger till grund för denna proposition, En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98). Även utredningen lyfter fram resurstilldelningen som en central faktor.

I syfte att förbättra miljöprövningsprocesserna föreslår regeringen att det inrättas en ny myndighet för miljöprövning. En ny miljöprövningsmyndighet kan vara positivt för

prövningsprocesserna, men om myndigheten blir framgångsrik beror på en lång rad faktorer. Exempelvis kommer tillräcklig resurssättning och bemanning fortsatt att vara en avgörande faktor. En underfinansierad, ny myndighet kommer sannolikt bara att försvåra och fördröja processerna, då den samtidigt behöver hantera alla andra utmaningar som uppstår av en ny myndighet innebär. Det riskerar att medföra omfattande negativa konsekvenser för klimatomställningen, miljön och näringslivet i stort.

Sammantaget anser vi att regeringens redogörelse för den nya myndigheten lämnar en mängd avgörande frågor obesvarade, och det är mycket problematiskt. Vi uppmanar därför regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till uppdrag och bemyndigande för en ny miljöprövningsmyndighet, samt hur de negativa konsekvenserna ska hanteras.

Miljötilståndsutredningens förslag innebär en genomgripande förändring av miljörätten och regeringens avsikt är otydlig

Frågan om att inrätta en helt ny myndighet för att hantera miljöprövningsprocesser är mycket komplicerad, i många avseenden. Om det är rätt väg att gå kompliceras än mer av att regeringen inte på något sätt beskriver närmare hur det ska gå till eller vilken instruktion myndigheten ska få på sikt. Förslaget om en ny miljöprövningsmyndighet lades ursprungligen fram i en mer omfattande version, av Miljötilståndsutredningen. Regeringen har i denna proposition justerat utredningens förslag, och föreslår nu att enbart de uppgifter som länsstyrelserna ansvarar för och som hanteras av miljöprövningsdelegationerna ska föras över till den nya myndigheten. Men det är tydligt att regeringens avsikt är mycket mer långtgående än det skarpa förslaget i propositionen. Regeringen anger att avsikten är att myndighetens uppgift på sikt ska breddas och utvidgas, och Miljötilståndsutredningen tilldelades nyligen ett nytt uppdrag att ge förslag på fler ärendetyper som involverar miljöfrågor, som bör flyttas till den nya miljöprövningsmyndigheten. I promemorian som ligger till grund för propositionen anger regeringen att man ”skyndsamt vill införa utredningens förslag”, utan att ange vilka av den oerhört omfattande utredningens förslag som regeringen vill införa. En mängd av utredningens förslag, och konsekvenserna av olika förslag, hänger på olika sätt samman med förslaget om en ny miljöprövningsmyndighet. Detta måste också förstås mot bakgrund av det faktum att utredningens förslag på helheten skulle innebära en genomgripande förändring av den svenska miljörätten. Utredningens förslag är mycket omfattande. En hel del av de förslag som Miljötilståndsutredningen lade fram kan medföra omfattande negativa konsekvenser för både miljöskyddet och den demokratiska legitimiteten. Andra förslag ser vi skulle kunna ha betydande positiva effekter för miljöprövningsprocesserna. Att ta ställning till införandet av en ny myndighet utan att veta vilket uppdrag och vilken instruktion denna myndighet är tänkt att få, och hur den kommer att organiseras, resurssättas och bemannas, innebär därför stora svårigheter. Vi anser därför att ärendet om en ny myndighet borde antas som en större helhet redan från början, och inte i mindre delar som riskerar att leda i annan riktning än den tänkta.

Positiva aspekter och farhågor med en ny miljöprövningsmyndighet

En ny miljöprövningsmyndighet kan göra prövningsprocesserna mer förutsägbara och enhetliga, handläggarkompetens kan användas mer resurseffektivt och risken för korruption kan minska med en central myndighet. Det är exempel på mycket positiva effekter som en ny miljöprövningsmyndighet skulle kunna få. Brist på förtroende för prövningsprocesserna hos verksamhetsutövare är ett reellt problem som utredningen redogör för. Om processernas olika typer av brister har mer djupliggande orsaker, utöver den omfattande resursbrist som myndigheterna vittnar om, är dock svårt att dra några säkra slutsatser om, vilket även utredningen slår fast.

Bland de farhågor som finns är att kunskap om lokala och regionala förhållanden, och lokal och regional förankring, försämras, eller i värsta fall går förlorad. Det är avgörande att länsstyrelsernas kompetens inte förloras, och därför bör en modell med regionala kontor övervägas. Inrättandet av en ny myndighet slukar också resurser, riskerar att skapa osäkerhet samt försena prövningsprocesserna. Dessa farhågor är inte små orosmoln på marginalen utan av avgörande karaktär och medför svårigheter att se hur fördelarna överväger nackdelarna med att inrätta en ny myndighet. Regeringens politik har redan varit ett dråpslag mot klimatomställningen, och inrättandet av en ny myndighet får inte leda till att omställningen tappar fart ännu mer.

Emma Nohrén (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Katarina Luhr (MP)

Linus Lakso (MP)

Amanda Palmstierna (MP)